

Innst. O. nr. 69

(2003-2004)

Innstilling til Odelstinget fra finanskomiteen

Ot.prp. nr. 52 (2003-2004)

Innstilling fra finanskomiteen om lov om endringer i lov 25. juni 1999 nr. 46 om finansavtaler og finansoppdrag mv. (gjennomføring av forordning (EF) 2560/2001 om betalinger på tvers av landegrensene i euro (euroforordningen) m.m.)

Til Odelstinget

1. PROPOSISJONENS HOVEDINNHOLD

1.1 Sammendrag

Regjeringen fremmer i proposisjonen forslag om gjennomføring av Europaparlaments- og Rådsforordning (EF) nr. 2560/2001 om betalinger på tvers av landegrensene i euro (euroforordningen). Forordningen er inntatt i EØS-avtalen vedlegg XII. Forordningens hovedformål er å regulere gebyrer for betalinger på tvers av landegrensene i valutaen euro. Forordningen inneholder også bestemmelser om informasjonsplikt knyttet til gebyr for innenlandske og grensekryssende betalinger, samt bestemmelser om innrapporteringsplikt. Forordningen er inntatt som trykt vedlegg til proposisjonen (uoffisiell oversettelse).

Regjeringen fremmer også forslag om endring i sparebankloven og forretningsbankloven knyttet til banksjefers adgang til å inneha verv i næringslivets styrever. Forslaget innebærer at forbudet mot styreverv i næringsvirksomhet bare gjelder i den grad næringsvirksomheten har et kundeforhold eller annet forretningsmessig forhold til banken.

I tillegg til ovennevnte fremmer Regjeringen et forslag om å oppheve kravet om at medlemmer av sparebankenes forstanderskap må være bosatt i kommunen. Endringen anses nødvendig som følge av Norges forpliktelser etter EØS-avtalen.

1.2 Komiteens merknader

Komiteen, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Ranveig Frøiland, Svein Roald Hansen, Tore Nordtun, Torstein Rudihagen og Hill-Marta Solberg, fra Høyre, Svein Flåtten, Torbjørn Hansen, Heidi Larssen og Jan Tore Sanner, fra Fremskrittspartiet, Vidar Andersen, Gjermund Hagesæter og lederen Siv Jensen, fra Sosialistisk Venstreparti, Øystein Djupedal, Audun Bjørlo Lysbakken og Heidi Grande Røys, fra Kristelig Folkeparti, Ingebrigt S. Sørfonn og Bjørg Tørresdal, fra Senterpartiet, Morten Lund, fra Venstre, May Britt Vihovde, og fra Kystpartiet, Steinar Bastesen, viser til sine respektive merknader under de enkelte punkter nedenfor.

2. GJENNOMFØRING AV EUROFORORDNINGEN

2.1 Sammendrag

2.1.1 Bakgrunnen for lovforslaget

Europaparlamentet og Rådet vedtok 19. desember 2001 forordning (EF) 2560/2001 om betalinger på tvers av landegrensene i euro (euroforordningen). Forordningen ble innlemmet i EØS-avtalen vedlegg XII nr. 3 ved EØS-komiteens beslutning 7. november 2003 (beslutning 154/2003). Gjennomføringsfristen for forordningen i norsk rett er 6. mai 2004. Stortinget er forelagt spørsmålet om innlemmelse i EØS-avtalen i St.prp. nr. 44 (2003-2004) Om samtykke til godkjenning av beslutning i EØS-komiteen nr. 154/2003 av 7. november 2003 om innlemmelse i EØS-avtalen av forordning om betalinger på tvers av landegrensene i euro (euroforordningen).

2.1.2 *Bakgrunnen for forordningen*

Direktiv 97/5/EF om pengeoverføringer på tvers av landegrensene ble vedtatt av EU i 1997. Direktivet gir bestemmelser for foretak som utfører betalingsoverføringer om informasjonsplikt og til hvilken tid betalingsoverføringer skal være utført. Videre inneholder direktivet bestemmelser om forbud mot at det gjøres fradrag i det overførte beløp for kostnader hos betalingsmottakeren. Direktivet er gjennomført i norsk rett ved forskrift 2. juni 1999 nr. 719 om betalingsoppdrag til og fra utlandet.

Formålet med direktivet var å forbedre og effektivisere tjenestene knyttet til grensekryssende pengeoverføringer. Direktivet inneholder imidlertid ingen bestemmelser om kostnadene forbundet med slike overføringer.

Formålet med forordning (EF) 2560/2001 er å sikre at det indre marked fungerer tilfredsstillende, samt å styrke tilliten til valutaen euro. Forordningen fastsetter at gebyret for slike betalinger ikke kan være høyere enn gebyr for betalinger i euro som foretas innenfor en medlemsstat. Forordningen får anvendelse på grensekryssende betalinger i form av grensekryssende elektroniske betalingstransaksjoner, samt grensekryssende pengeoverføringer. Forordningen regulerer ikke vekslingsgebyrer i forbindelse med overføringen.

2.1.3 *Nærmere om forordningens innhold og forholdet til norsk rett*

Artikkel 1 i forordningen angir formålet med bestemmelsene, samt anvendelsesområdet.

Artikkel 2 definerer de sentrale begrepene som er brukt i forordningen.

Forordningens artikkel 3 gjelder gebyr for grensekryssende elektroniske betalingstransaksjoner og grensekryssende pengeoverføringer, jf. artikkel 2 bokstav a) i) og ii). Grensekryssende sjekker, jf. artikkel 2 bokstav a) iii) omfattes ikke.

Det er i artikkel 4 fastsatt bestemmelser om institusjonens informasjonsplikt i forhold til ulike typer av gebyrer.

Grensekryssende sjekker omfattes også av artikkel 4.

Artikkel 5 regulerer tiltak som skal gjøre det lettere for institusjonen å utføre grensekryssende betalinger, ved at institusjonen kan kreve å få opplyst kundens internasjonale bankkontonummer (IBAN) og institusjonens identifikasjonsnummer (BIC).

For å gjøre det lettere for institusjonene å gjennomføre grensekryssende betalinger, pålegger forordningen i artikkel 6 EØS-statene å oppheve visse forpliktelser i nasjonal lovgivning.

Av artikkel 7 i forordningen følger det at overholdelse av forordningens bestemmelser skal sikres av effektive, tilpassede og avskrekkende sanksjoner. Et-

ter departementets vurdering oppfylder kredittilsynsloven kravene til sanksjoner som følger av forordningen artikkel 7.

Artikkel 8 er en revisjonsklausul som fastsetter at Kommisjonen senest 1. juli 2004 skal fremlegge en rapport om anvendelsen av forordningens bestemmelser.

Artikkel 9 første ledd regulerer ikrafttreddelsen for EU-landene. EØS-komiteen fastsetter som nevnt gjennomføringsfristen for EFTA-statene. Gjennomføringsfristen for EFTA-statene er 6. mai 2004.

Etter forordningens artikkel 9 annet ledd kan medlemsstater utenfor eurosoneen beslutte å utvide forordningens anvendelsesområde til også å gjelde den nasjonale valuta.

2.1.4 *Valg av gjennomføringsform i norsk rett*

2.1.4.1 DEPARTEMENTETS VURDERINGER

Forordninger må gjennomføres i norsk rett som sådan, jf. EØS-avtalen artikkel 7 bokstav a). Et første spørsmål er om forordningen bør gjennomføres ved inkorporasjon (dvs. med en henvisning til forordningen) eller ved transformasjon (dvs. at forordningen inntas i sin helhet som lov eller forskrift). I tråd med praksis ved gjennomføring av forordninger, foreslår departementet at euroforordningen gjennomføres ved inkorporasjon. Det vises blant annet til at denne gjennomføringsformen vil sikre mest mulig korrekt gjennomføring av denne forordningen i EØS-tilpasset form.

Når det gjelder den nærmere utforming og plassering av inkorporasjonsbestemmelsen, vises det til at verken finansieringsvirksomhetsloven eller finansavtaleloven synes å gi tilstrekkelig lovhjemmel til å gjennomføre forordningen. Spørsmålet er derfor i hvilken lov inkorporasjon bør finne sted. Finansieringsvirksomhetsloven gjelder finansieringsvirksomhet og finansinstitusjoner. Lovens § 2-13 gir hjemmel til å ta gebyr for finansielle tjenester som betalingsoppdrag eller valutaveksling. Dette kan tale for å gjennomføre forordningen i finansieringsvirksomhetsloven. Departementet har imidlertid kommet til at det synes mest naturlig å gi hjemmel til å gjennomføre forordningen i finansavtaleloven, siden denne loven allerede regulerer betalingsoppdrag mv. Det er en nær saklig sammenheng mellom de forhold som reguleres i forordningen og forhold som allerede reguleres i finansavtaleloven. I tillegg er som nevnt direktiv 97/5/EF (som på mange måter er forløperen til euroforordningen) gjennomført med hjemmel i denne loven.

Departementet har videre vurdert hvorvidt gjennomføringen bør skje i lov eller forskrift. Dersom gjennomføringen skal skje i forskrift, vil brukerne måtte ledes fra loven via en forskrift til forordningen. Dette vil gjøre rettsinformasjonen noe mer kompli-

sert enn om loven gjennomfører forordningen direkte. Departementet har derfor kommet til at det vil være mest hensiktsmessig å gjennomføre forordningen direkte i finansavtaleloven.

Etter forordningen artikkel 9 kan forordningen også gjelde for den enkelte medlemsstats nasjonale valuta, dersom medlemsstaten gir Kommisjonen melding om dette. Så langt er det bare Sverige som har meddelt at forordningen også skal gjøres gjeldende for svenske kroner. Det kan imidlertid tenkes at flere medlemsstater vil gi forordningen virkning på sin nasjonale valuta, særlig med tanke på utvidelsen av EU fra 1. mai 2004. Dersom en bestemmelse om at forordningens bestemmelser også får virkning på annen valuta enn euro blir plassert i loven, må det foretas lovendring dersom nye medlemsstater meddeler at forordningen får virkning på deres valuta. For å hindre dette, foreslår departementet at denne delen av inkorporeringen foretas i forskrift, med hjemmel i inkorporeringsbestemmelsen i finansavtaleloven.

Departementet foreslår å plassere hjemmelsbestemmelsen i finansavtaleloven § 9 tredje ledd.

2.1.5 Informasjon på sjekkhefter

2.1.5.1 DEPARTEMENTETS VURDERING

Departementet er generelt av den oppfatning at opplysningsplikt om kostnader knyttet til bruk av en tjeneste vil være et positivt tiltak. Ettersom sjekker utstedt i norske kroner ikke er anvendelige i utlandet, anser departementet likevel at en slik opplysningsplikt ikke vil være relevant å innføre i Norge. Departementet foreslår derfor at det ikke fastsettes krav om tilleggsopplysninger i samsvar med forordningen artikkel 4 nr. 1 annet ledd.

2.1.6 Særlig om forordningen bør gis anvendelse for norske kroner

2.1.6.1 DEPARTEMENTETS VURDERING

Innledningsvis bemerkes at forordningen kun regulerer nivået på gebyrer mv. som knytter seg til overføringer av euro og eventuelt overføring av norske kroner over landegrensene, og ikke nivået på eventuelle vekslingsgebyrer. Dette reduserer trolig den praktiske betydningen av spørsmålet om forordningen også skal gjøres gjeldende for norske kroner. Forordningen artikkel 4 krever imidlertid at vekslingsgebyrer skal oppgis på forhånd.

Departementet er av den oppfatning at forordningen ikke bør utvides til også å omfatte norske kroner. Departementet viser i denne sammenheng til prinsippet om at kunden skal betale for faktiske kostnader. Dette er et viktig prinsipp for å hindre krysssubsidiering. Grensekryssende betalinger i norske kroner må antas å være mer ressurskrevende og dermed noe dy-

rere enn innenlandstransaksjoner i norske kroner. Et krav om likt gebyr for de to tjenestene kan derfor medføre at bankene ikke kan ta priser som gjenspeiler de faktiske kostnadene. Ettersom de ulike bankene kan ha ulik mengde grensekryssende betalinger, vil dette igjen kunne føre til konkurransemessige uheldige effekter.

Et av formålene med forordningen er å bidra til reduserte priser på grensekryssende betalinger i euro. Den europeiske banknæringen etablerer nå et system som skal gi en mer effektiv gjennomføring av slike grensekryssende transaksjoner i euro. Systemet vil videre redusere kostnadene ved overføringene. Med hensyn til grensekryssende betalinger i norske kroner, finnes det ikke noe tilsvarende system. Selv om vi skulle la forordningen få virkning også for norske kroner, kan det på kort sikt ikke forventes mer effektive og billigere grensekryssende betalinger i norske kroner, rett og slett fordi det ikke finnes en infrastruktur som gjør dette mulig. På den annen side er det viktig å skape økonomiske incentiver som frembringer endringer i gjeldende infrastruktur.

Under henvisning til ovennevnte, mener departementet at det er lite hensiktsmessig i denne omgang å gjøre forordningen gjeldende for grensekryssende betalinger i norske kroner. Effekten av å gjøre forordningen gjeldende for norske kroner er for usikker til at dette bør gjøres på det nåværende tidspunkt. Departementet vil imidlertid følge med i utviklingen i de aktuelle gebyrer, og vurdere tiltak - herunder å gjøre forordningen gjeldende for norske kroner - dersom en ikke får en klar reduksjon i gebyrene innen rimelig tid.

2.1.7 Økonomiske og administrative konsekvenser

Det er et sentralt kriterium for deltakelse i infrastruktur og systemer innenfor EU at norske banker er regulert i samsvar med reguleringen i EU-landene. Gjennomføringen av forordningen i norsk rett åpner for at norske banker kan delta i systemer som kan gi mer effektiv gjennomføring av grensekryssende transaksjoner i euro. Dette kan gi grunnlag for reduserte kostnader for bankene forbundet med slike grensekryssende betalinger i euro. Det kan dermed være en fordel for norske banker å være underlagt euroforordningen slik at de bedre kan konkurrere om kunders grensekryssende betalingsoppdrag i euro. Prisen kundene må betale for slike transaksjoner forventes også å bli redusert som følge av regulering av gebyrnivået. Departementet antar at den forventede kostnadsreduksjonen som følger av tilgangen til mer effektive systemer gjør at innføring av regulering av gebyrnivået ikke vil føre til økt krysssubsidiering.

Alle norske banker kan allerede i dag identifiseres ved BIC (Bank Identifier Code) og alle konti ved

hjelp av IBAN (International Bank Account Number). Dette innebærer at en del av det praktiske arbeidet som involverer den enkelte bank allerede er gjennomført, slik at det ikke gjenstår store kostnader forbundet med slik omlegging.

2.2 Komiteens merknader

Komiteen slutter seg til Regjeringens forslag.

3. BANKSJEFERS ADGANG TIL Å INNEHA VERV I NÆRINGS LIVETS STYRER

3.1 Sammendrag

3.1.1 Bakgrunn for forslaget

I Banklovkommisjonens utredning nr. 4, NOU 1998:14 Finansforetak mv., er det foreslått endringer i regelverket om finansforetakenes organer, herunder ledende ansattes adgang til å inneha styreverv i næringslivet.

Regjeringen fremmer forslag om endring av sparebankloven og forretningsbankloven for så vidt gjelder banksjefer og bestyrere av avdeling eller filial sin adgang til å inneha styreverv i næringslivet atskilt fra de av forslagene fra Banklovkommisjonen som ennå ikke er fremmet.

3.1.2 Departementets vurderinger

Departementet viser til at habilitetsbestemmelsene i forretningsbankloven og sparebankloven har en viktig funksjon i forhold til å sørge for at bankvesenet er uavhengig i forhold til øvrig næringsliv. Departementet er imidlertid av den oppfatning at Banklovkommisjonens forslag ivaretar de hensyn som bør ivaretas, og foreslår derfor å endre forretningsbankloven og sparebankloven i tråd med kommisjonens forslag. Departementet viser også til at en endring i tråd med forslaget vil kunne gjøre flere kvalifiserte personer tilgjengelige for styreverv. Spesielt vil den kunne føre til økt rekruttering av kvinnelige styremedlemmer, ettersom flere kvinner i dag innehar ledende stillinger i bankene, og dermed har vært forhindret fra å ta styreverv i næringslivet. Eventuelle interessekonflikter kan etter omstendighetene også søkes regulert i bankens interne retningslinjer og den generelle oppfølgingen av disse. Det vises i den forbindelse også til habilitetsbestemmelsene i sparebankloven § 18 og forretningsbankloven § 17.

Banklovkommisjonens forslag er knyttet til finansforetak generelt. Når det gjelder forslaget om å gjøre unntak for stilling eller verv knyttet til virksomhet som banken midlertidig driver, og forslaget om å gjøre unntak dersom forretningsforbindelsen er av begrenset betydning og styret i finansforetaket godkjenner vervet eller stillingen, viser departementet til at både sparebankloven og forretningsbankloven al-

lerede inneholder bestemmelser som gir slike unntak, se sparebankloven § 19 annet ledd og forretningsbankloven § 10 annet ledd. Det er derfor ikke hensiktsmessig å følge opp Banklovkommisjonens forslag i sparebankloven og forretningsbankloven på dette punkt.

3.1.3 Økonomiske og administrative konsekvenser

Den foreslåtte endringen i bestemmelsen om banksjefers adgang til å inneha verv i næringslivets styrer antas ikke å ha økonomiske eller administrative konsekvenser.

3.2 Komiteens merknader

Komiteen slutter seg til Regjeringens forslag.

4. OPPHEVING AV BOSTEDSKRAVET FOR SPAREBANKERS FORSTANDERSKAP

4.1 Sammendrag

4.1.1 Bakgrunn for forslaget

EFTAs Overvåkningsorgan (ESA) tok i brev 31. oktober 2001 opp spørsmålet om bostedskravet for medlemmer av sparebankenes forstanderskap etter sparebankloven § 8 sjette ledd er i samsvar med EØS-avtalen. Overvåkningsorganet ga uttrykk for at et slikt bostedskrav kan være diskriminerende og dermed i strid med EØS-avtalen. Regjeringen viser videre til at et slikt bostedskrav ikke er foreslått videreført av Banklovkommisjonen i NOU 1998:14.

4.1.2 Departementets vurderinger

På bakgrunn av henvendelsen fra ESA vurderer departementet det slik at det er hensiktsmessig å fremme forslag om endring av bostedskravet i sparebankloven § 8 sjette ledd. Etter departementets syn vil lovbestemmelsen etter omstendighetene kunne ha diskriminerende virkninger i strid med EØS-avtalen artikkel 4. På bakgrunn av utviklingen de senere år, er ikke tilknytningen mellom lokalsamfunn og sparebanken av en slik art at det er naturlig å kreve - i lovs form - at det skal være lokal representasjon i bankens organer. Departementet anser endringen som ukontroversiell, og foreslår derfor å endre sparebanklovens bestemmelser slik at kravet om bosetting eller virke i kommunen i loven § 8 sjette ledd blir opphevet.

4.1.3 Økonomiske og administrative konsekvenser

Den foreslåtte opphevingen av bostedskravet for sparebankers forstanderskap antas ikke å ha økonomiske eller administrative konsekvenser.

4.2 KOMITEENS MERKNADER

Komiteen slutter seg til Regjeringens forslag.

5. MERKNADER TIL DE ENKELTE BESTEMMELSER

5.1 Sammendrag

Det vises til proposisjonen for merknader til de enkelte bestemmelser.

5.2 Komiteens merknader

Komiteen tar dette til orientering.

6. KOMITEENS TILRÅDING

Komiteen har for øvrig ingen merknader, viser til proposisjonen og rår Odelstinget til å gjøre slikt

vedtak til lov

om endringer i lov 25. juni 1999 nr. 46 om finansavtaler og finansoppdrag mv. (gjennomføring av forordning (EF) 2560/2001 om betalinger på tvers av landegrensene i euro (euroforordningen) m.m.)

I

I lov 25. juni 1999 nr. 46 om finansavtaler og finansoppdrag skal § 9 tredje ledd nye annet og tredje punktum lyde:

EØS-avtalen vedlegg XII nr. 3 (forordning (EF) nr. 2560/2001) om grensekryssende betalinger i euro

gjelder som lov med de tilpasninger som følger av vedlegg XII, protokoll 1 til avtalen og avtalen for øvrig. Departementet kan gi forskrift om at disse reglene også gjelder for annen valuta.

II

I lov 24. mai 1961 nr. 1 om sparebanker gjøres følgende endringer:

§ 8 sjette ledd skal lyde:

Til medlemmer og varamedlemmer kan bare velges myndige *personer*.

§ 19 første ledd skal lyde:

Ledende ansatt i en sparebank kan ikke være ansatt i eller medlem av styret i foretak som har et kundeforhold til eller annet forretningsforhold til banken.

III

I lov 24. mai 1961 nr. 2 om forretningsbanker skal § 10 første ledd lyde:

Ledende ansatt i en forretningsbank kan ikke være ansatt i eller medlem av styret i foretak som har et kundeforhold til eller annet forretningsforhold til banken.

IV

Loven gjelder fra den tid Kongen bestemmer. Kongen kan gi overgangsregler.

Oslo, i finanskomiteen, den 29. april 2004

Siv Jensen
leder

Torbjørn Hansen
ordfører